

УДК 272/273-453-554

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.56.8>

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ І ЗАГРОЗИ ДЛЯ ХРИСТИЯНСЬКОГО ПОДРУЖЖЯ ТА ВІДПОВІДЬ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

Руслан П'яста

ПЗВО «Івано-Франківська Академія Івана Золотоустого»,
кафедра богослов'я
вул. Софрона Мудрого, 22, 76019, м. Івано-Франківськ, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-7905-3719>

У сучасному суспільстві інституція подружжя та сім'ї зустрічається з багатьма викликами. Католицька Церква намагається активно реагувати на проблеми і виклики часу та пояснювати своїм вірним їхню роль і місце в сьогоденні. Порівнюючи навчання Церкви і сьогоденішню соціально-культурну ситуацію, бачимо, що це головне питання, навколо якого повинна зосереджуватися інтенсивна душпастирська праця Церкви. Сучасна культура значною мірою втратила з поля зору суттєвий зв'язок між правдою, добром і свободою. Тому допомогти людині віднайти цей зв'язок – це одне із завдань місії Католицької Церкви, яку вона виконує для спасіння світу. Вселенські Архієреї у численних енцикліках та інших документах докладають багато зусиль, щоби зберегти інституцію подружжя та подають науку Церкви щодо подружжя, очищуючи від деформувань та відхилень.

Суспільство постійно крокує вперед, та з кожним днем у ньому відбуваються все більші зміни, наступають нові тенденції. Церква у свою чергу, не може просто дивитися на прогрес людства, але повинна постійно йти «в ногу», щоб могли запобігти негативним «новинкам» та різним «прогресивним революціям», які мають на меті знищити основні моральні підвалини. У сучасному світі, Церква зустрічається з такими проблемами глобального рівня як наслідки сексуальної революції, аборти, контрацепція та інші, які в першу чергу зазіхають на інститут християнського подружжя, який був встановлений і благословенний Богом-Творцем.

У статті розглянемо найбільш актуальні виклики сьогодення з якими зустрічаються подружжя, насамперед в Україні, а також навчання і відповідь Католицької Церкви стосовно цих викликів. Спершу буде представлено ставлення Католицької Церкви до комуністичної ідеології. Крім цього, буде розглянуто ідеї споживачтва і феміністичного руху та їх вплив на формування людської особи. А також хибне розуміння любові та свободи, які негативно впливають на функціонування подружжя та сім'ї. На завершення буде проаналізовано відповідь Католицької Церкви стосовно цих викликів.

Ключові слова: подружжя, криза, зрілість, свобода, любов, виклики, секуляризм, Католицька Церква.

Постановка проблеми. Можна спостерігати, що інституція подружжя та сім'ї у сучасному суспільстві переживає чимало криз. Зокрема, ідеться про різного роду проблеми, які торкають площину християнського подружжя. Такі феномени, як життя у «вільному союзі», розлучення, масова еміграція, здебільшого зумовлена заробітчанством, а з 2022 року внаслідок повномасштабного військового вторгнення російської федерації в Україну, повторне одруження тощо перетворюються на буденні явища. Внаслідок цього втрачається розуміння, що шлюб є цінністю, а його характеристиками – єдність і нерозривність. Душпастирським завданням Церкви запропонувати можливі шляхи розв'язання викликів для захисту подружжя та сім'ї.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед досліджень проблематики погляду Католицької Церкви щодо моральних питань, які стосуються подружжя та сім'ї,

стало корисним відзначити офіційні документи Католицької Церкви, енцикліка папи Пія XI «*Divini Redemptoris*»; «Лист до сімей» та апостольське повчання «Сімейна спільнота» папи Івана Павла II; «Радість любові» апостольська адгортація папи Франциска.

Особливо потрібно наголосити на наукових дослідження та розвідки вчених богословів, які розглядають проблематику сучасних викликів і загроз для християнського подружжя та аналізують відповідь Католицької Церкви Зокрема, це праця Г. Кришталь «Етика статевої і подружнього життя», О. Пернак «Сучасні виклики подружньо-сімейного життя в Україні. Пастирська перспектива Римсько-Католицької Церкви», М. Prudaczuk «*Kryzys powołania małżeńsko-rodzinnego*».

Мега статті є показати виклики, які сучасний світ ставить перед християнським подружжям та сім'єю в Україні та коротко представити душпастирську відповідь Католицької Церкви. Для досягнення поставленої мети використано дедуктивний метод, зокрема аналіз джерельних текстів, інтерпретацію, порівняння та синтезу.

Виклад основного матеріалу. Подружжя є спільнотою, яка була створена набагато швидше, ніж усі інші види людських спільнот: суспільства, народи чи держави. Бог створив людину для любові, Він вклав у нас прагнення, щоб любити і бути любленим. Тому чоловік і жінка творять досконалий образ Бога, коли обдаровують одне одного любов'ю. Без любові людина не може жити, розвиватися, втрачає радість, надію, бажання життя. На жаль, бачимо, що інституція подружжя у сучасному суспільстві переживає чимало криз, які впливають на її функціонування. Розглянемо деякі із них та проаналізуємо як Католицька Церква відповідає на сучасні виклики [5].

Комунізм як ракова пухлина у християнському подружжі. Ситуація подружжя та сім'ї у нашому суспільстві заслуговує на назву «кризової». Про це свідчить кількість розлучень, розбитих і патологічних сімей. Причини такого стану різні: це і погляди на життя та моральність, які характеризують також суспільства інших країн; і специфічні причини, притаманні лише для пострадянського простору (наприклад, «подвійні стандарти»). Сімдесят років комуністично-соціалістичної ідеології залишили свій глибокий відбиток у ментальності людей, zdeformували базові моральні цінності людини. Брак релігії як основи моралі довів до того, що багато хто, будучи при владі, пробував встановлювати власну суб'єктивну мораль та норми поведінки, які потім насаджувалися цілому суспільству.

Духовна криза, викликана наслідками комуністичної ідеології, характеризується, зокрема, у втраті поняття сакральності та занепаді духовних цінностей, які надають людському життю та покликанню нового сенсу, у відповідності до Божого задуму. Сучасна кризова ситуація в Україні підкреслює, що нам необхідно виховати морально сильних людей, які вміють відрізнити добро від зла і називати кожне на ім'я.

Варто детальніше придивитися до проблеми комуністичної ідеології, яку яскраво висвітлює папа Пій XI у своїй енцикліці «*Divini Redemptoris*». Папа написав цю енцикліку, тому що після більшовицької революції 1917 року комунізм показав себе згубним не тільки через тоталітаризм, а й за свій ідеологічний зв'язок з марксизмом-ленінізмом. Ця ідеологія включала в себе радикальне заперечення Бога, духовності, релігії і де б вона не затверджувалася, всюди спалахували жорстокі антирелігійні гоніння, а за допомогою атеїстичного виховання молоді комуністи прагнули викоринити всяке релігійне почуття свідомості людей. Так, виразно бачимо, що внаслідок процвітання комуністичної ідеології потерпіли всі сфери суспільного життя, в тому числі і подружжя, адже втратили свій духовний рівень та потенціал [4].

Щоб оцінити офіційну думку Католицької Церкви щодо наслідків впливу комуністичного режиму на інститут подружжя, особливо в сучасному суспільстві, варто знову

звернутися до енцикліки Вселенського Архієрея Пія XI «*Divini Redemptoris*». Заперечуючи священність або духовний характер людського життя, подібна доктрина логічно перетворює шлюб і сім'ю у чисто штучний і цивільний інститут, результат певної економічної системи [16].

Споживацтво – «ідеальний» сурогат щастя. Споживацтво – це особлива ідеологія сучасності, яка ставить егоїстичні цінності споживання дочасних благ на перше місце у житті людини. Споживацтво взяло свій розвиток від поширення ідей філософського матеріалізму. У цій ідеології руйнується християнський принцип надії, адже кожна віруюча людина сенсом свого земного життя ставить «збирання скарбів на небі», тобто підготовку до вічного життя з Богом. У свою чергу, споживацтво, яке активно поширюється в сучасному світі, пропагує ідею брати від життя «все» і то без жодних зволікань і сумнівів. Так, тут правдивим конденсатом щастя ставиться не духовне задоволення потреб своєї душі, але задоволення всіх своїх пожадань та пристрастей, які повинні були б привести людину до максимального задоволення.

В контексті споживацтва статевість людини також починає сприйматися як розважальна сфера, завданням якої є отримання тілесної насолоди. Це природно, що людина прагне відчувати приємність і шукає її. Саме прагнення приємності не має морального характеру, але місце, яке людина визначає приємності в ієрархії цінностей і спосіб, яким її досягає, – це вже моральне питання. Є великою проблемою той факт, що часто сучасна людина ставить приємність на вершині піраміди цінностей, нехтуючи для її досягнення власною гідністю та гідністю іншої людини. Так, невпорядковане бажання сексуальної насолоди веде до деградації тих фундаментальних моральних цінностей, на яких стоїть християнське подружжя [8, с. 27].

Споживацтво, егоїзм та матеріалізм проникли також і в подружній інститут, де ідеал взаємодарування подругів поступово почав занепадати. Шлюб не є експериментом, як його розуміють сьогодні у світі: трошки поживу, потім розлучуся і спробую деінде. У шлюбі кожен жертвує своє життя іншому. Все, чим володіє чоловік, належить його дружині, і все, що належить дружині, має чоловік. Це повна єдність, а не партнерство. Внаслідок взаємного дарування приходить нове життя. Такі думки здаються смішними та безглуздими для сучасного світу і тих правил, які є у ньому. Світ живе за таким принципом: що я можу отримати від свого подруга? Яку вигоду? Гроші, красу, допомогу, здоров'я, безпеку? Такі стосунки приречені на провал і не можуть бути успішними, бо вони є проявом егоїзму та використання іншої людини для себе. Такі стосунки тривають доти, доки ніщо не заважає одне одному отримати від іншого все, що потрібно [2, с. 93].

Розглядаючи загрозу споживацтва для людини XXI століття Вселенський Архієрей Іван Павло II у своєму звертанні до української молоді у Львові 26 червня 2001 року наголошував: «не переходьте від неволі комуністичного режиму до неволі споживацтва, що є іншою формою матеріалізму, який, хоч і на словах не відкидає Бога, однак заперечує Його фактами, виключаючи Його з життя. Без Бога не зможете робити нічого доброго. З Його допомогою, навпаки, ви зможете сміливо вийти назустріч усім викликам сьогоднішнього (...) Бог не забариться, щоб благословити ваші зусилля, якщо спрямуєте своє життя на великодушне служіння родині й суспільству, ставлячи спільне добро вище від суспільних інтересів» [11].

Святіший отець Венедикт XVI також гостро висловлювався проти проблеми гедонізму та споживацтва у сучасному світі, звернувши увагу на необхідність «нової евангелізації» соціальної сфери, з якої походить оновлений гуманізм, здатний повалити сучасних ідолів, замінюючи індивідуалізм та споживацтво культурою братерства та безкорисливості і солідарної любові [1].

Вплив феміністичного руху. У сучасному суспільстві кожна людина, виходячи зі свого соціального статусу, виконує якусь певну роль. Ці соціальні ролі є певними зразками для індивідів, відносно яких створюється певний зразок поведінки.

Однією з найбільших характеристик ХХ–ХХІ століття є знищення гендерних стереотипів та зрівняння чоловіків та жінок в суспільному вимірі. Після II Світової війни жінки почали боротися за свої права, проте американський рух визволення жінок не мав підтримки з боку релігійних інститутів, адже під гаслом свободи для жінок вимагалися також вільні статеві стосунки та права на аборти. Жінки боролися за соціальне рівноправ'я, хоча нові цінності та ідеали, сформовані цією рівністю, часто оберталися проти них і винищували їх. Вони намагалися стати в суспільному плані у всьому подібними до чоловіків та зрівнятися з ними, але як наслідок, втрачали свою ідентичність і забували про своє природне покликання. Часто бажання стати нарівні з чоловіком змушувало жінку вбачати в чоловікові свого суперника та ворога, якого потрібно перемогти. Це сприяло тому, що стосунки між жінками та чоловіками почали деформуватися та втрачати свою первісну автентичність.

Приглянувшись до ідей, які проголошує крайній фемінізм, можемо яскраво побачити дотичність деяких із них з ідеями філософського атеїзму, який, у своїй фундаментальній суті, заперечує автентичну правду про людину та загальні принципи свободи, любові та справедливості [17, с. 23–26]. Велика проблема сучасності полягає в тому, що чоловіки та жінки часто забувають про свій «біблійний початок» і про покликання, яким обдарував їх Творець.

Заглянувши в саму суть ідей фемінізму, тепер можемо ствердити, що справжній фемінізм є лише у тих суспільствах, у яких людина та її гідність важливіші за речі, гроші, добробут. Тут акцент також ставиться на тому, що і жіночість і чоловічість – це дар і завдання. Тому важливим завданням для кожної жінки є зрозуміти і прийняти жіночість і власне покликання.

Хибне розуміння любові. Римські архиєреї свого часу говорили, що найвищою формою любові яка б тільки могла бути, це хресна смерть Ісуса Христа заради спасіння людства, оскільки вона була добровільна та в ім'я любові. Любов є великим інструментом для змін, не тільки у внутрішньому подружньому житті, але й в цілому суспільстві.

Найбільше уваги зазвичай привертають два аспекти кохання – як суто психологічне явище і як прояв фізичного потягу, еквівалентне сексуальним відносинам. Багатовікова спроба дати вичерпне визначення любові залишається неповною, не в останню чергу тому, що навіть загальне розуміння цього поняття в кожній культурі має свої особливості. Любов у всіх її проявах передбачає усвідомлення високої цінності людини. Любов дуже вагомо відрізняється від інших базових почуттів людини [3, с. 294–299].

Папа Венедикт XVI вказує, що багато сучасних людей розуміють любов лише на рівні почуттів – еросу, що є браком особистісної зрілості. Зупинка в розвитку любові тільки на рівні закоханості становить велику небезпеку для подружньої любові. Папа каже, що любов – це не просто почуття. Почуття приходять і йдуть. Почуття може стати чудовою іскрою, але не є повнотою любові. Любов полягає в тому, що вона включає весь потенціал людини. Любов жертвенна не шукає свого щастя, комфорту і насолоди, але піклується про кохану людину, вона готова пожертвувати і зректися. Дозріти до подружньої любові означає подолати стадії емоційного зачарування та прийняття відповідальності за іншого. Подружньому коханням загрожують не тільки особистісні фактори, але й багато впливів ззовні у вигляді ідеологічних течій, що суперечать духу християнства. Іноді вони набувають систематичної форми соціокультурних рухів, пов'язаних із секуляризмом [13, с. 19–20].

Ідеологія секуляризму заперечує всі релігійні елементи в соціальному і приватному житті суспільства. По суті, висуває атеїстичну філософію життя, зосереджуючись

лише на тимчасових питаннях. Ідеологія секуляризму пропонує сучасному суспільству ім'я свободи світу без Бога. Сучасні світила рекламують світ без Бога він уже не потрібен, не треба думати про Нього чи говорити про Його існування. Також пропагується гедоністичний і споживчий менталітет, що веде до егоцентризму. Католицька концепція любові ґрунтується на універсальних природних принципах, які передбачають єдність і вірність у шлюбі. Сучасний секуляризм заперечує та відкидає ці принципи, пропагуючи «любов», засновану на почуттях і задоволенні інстинктивних рефлексів. Сучасна секуляризована культура має багато проявів руйнівного впливу на молодь. Список ризиків з кожним днем збільшується і включає багато різних видів діяльності та симптомів. Ви можете скласти список на одному диханні найнебезпечніших впливів, такі як пропагування вузької антропології, відкидання духовного виміру людини, крайній фемінізм та ідеологія гендеру, агресивна пропаганда гомосексуальної поведінки. Традиційна форма шлюбу під загрозою відносин як таких між чоловіком і жінкою. Сім'я також у небезпеці, їй дають різні назви і створюються нові, несумісні моделі. Прикладом може служити легалізація гомосексуальних союзів, надання їм офіційної назви «шлюб», «сім'я» для того щоб в подальшому всиновлювати дітей і таким чином продовжувати насадження цих ідеологій [13, с. 20–22].

Хибне розуміння свободи. В антропології свобода розглядається як елемент існування кожної людини. Свобода є фундаментальною і бажаною цінністю для людини. Обмеження свободи іноді асоціюється з гнобленням і поневоленням. Однією з ознак людської свободи є дія. У сучасному світі вона характеризується розмаїттям вибору між тим, що ми називаємо прогресом і регресом, свободою і рабством. Тому людина як вільна істота здатна творити і жити відповідно до конкретних цінностей. Свобода передбачає добровільну дію. Говорячи про кризу свободи, варто зазначити, що однією з причин може бути її абсолютизація, тобто використання без обмежень, а також неорієнтованість на досягнення загального блага [13, с. 22–24].

У християнській рефлексії свобода розуміється як здатність виконувати Божу волю та робити самостійні рішення. Рішення не повинні протистояти нормам поведінки, які містяться у Декалозі, бо тільки ці норми дозволяють бути відповідальним за свободу, Христос у своєму вченні підкреслює, що любов є основним законом людської поведінки. Неспроможність належного розуміння Божого закону, а також прийняття повного вчення Церкви призводить до кризи свободи, тобто невикористання згідно з її суттю. Папа Венедикт XVI каже, що сучасна людина зловживає свободою щоб царювати, відчувати повноту влади, вартує лише сказати, що «Бог помер» і людина одразу почне вважати себе володарем всесвіту. Папа Франциск, щодо подружнього та сімейного життя, вказує нам на те, що свобода вибору дозволяє нам планувати своє життя і плекати в собі те, що є найкращим, але якщо немає благородних цілей і особистої дисципліни, обертається неможливістю щедрої самовіддачі [15, с. 261–263].

Свобода в Катехизмі Католицької Церкви ґрунтується на розумі та волі, можливості діяти чи не діяти, робити це чи щось інше, а отже, здійснювати добровільні акти, завдяки свободі волі кожен вирішує сам, тому що свобода робить людину відповідальною за свої дії в тій мірі, в якій вони добровільні [15, с. 264].

Відповідь Католицької Церкви на загрози для подружжя, створення «прородинних» рухів. Як відповідь на загрози сучасності для подружжя, папа Венедикт XVI висуває думку про необхідність нової евангелізації як необхідного атрибуту для суспільства третього тисячоліття, яке Церква має супроводжувати дорогою спасіння слідом за нашим Божественним Спасителем [14].

Справді, одна з дійсностей найбільш очевидних у нашому суспільстві, – це криза подружжя, яка проявляється перш за все в частому відкиданні сімейних традиційних цінностей, таких як подружня вірність або виховна місія батьків. Неможливо не визнати, що ця криза є фактично масштабною кризою суспільства, що часто вражає моральні засади християнського доквілля, яке бачить у тому явищі неминучий наслідок соціально-культурної еволюції.

Проблему християнської родини у ХХ столітті найширше розглянув II Ватиканський собор, який особливо наголосив на проблематиці подружжя і сім'ї в душпастирській Конституції «про Церкву в сучасному світі», ставлячи її на першому місці серед найбільш пекучих проблем в сучасному світі. Собор поширив перспективи християнського погляду на подружжя і зосередив свою увагу на таких питаннях як стосунки осіб, спільнота життя та подружня любов. Собор окреслив подружжя передусім як найбільш глибоку й інтимну спільноту життя і любові, встановлену Творцем людини й унормовану Його правами, яка постає з укладенням подружжя. Собор прийняв чотири критерії для оцінки вартості подружжя: святість, любов, плідність і повага до життя [9, с. 70].

II Ватиканський собор знову пригадує нам біблійні правди про подружжя: «ця свята Тайна вповні вводить членів подружжя в джерело Божої любові. Людське рішення життя в подружжі наче ангажує Бога, щоб допомагав чоловікові й жінці в реалізації того покликання, яке Він сам їм дав (...) Святість подружжя і завдання, яке стоїть перед ними, вимагають від членів подружжя подружньої вірності і нерозривної єдності... Церква постійно пригадує, що подружжя християн, правосильно укладене і доповнене через співжиття членів подружжя, не може бути розірване жодною людською владою» [9, с. 71].

Яскраво захищає християнські цінності правдивого подружжя папа Іван Павло II, розглядаючи християнську сім'ю як основну інституцію життя кожного суспільства. Католицька Церква рішуче захищає ідентичність людських сімей й закликає відповідні інституції, особливо політичних керівників, а також міжнародні організації, не піддаватися спокусі показової та фальшивої сучасності. Як спільнота любові і життя, сім'я становить найміцніше закорінену суспільну дійсність, яка властивим їй способом є суверенним суспільством, хоча одночасно це суспільство зазнає обумовлень під різними аспектами [7, с. 61].

Папа Франциск під час своєї зустрічі з представниками міжнародного католицького Руху Шенштагт теж особливо наголосив на потребі захищати християнське подружжя, яке в наш час зазнає багатьох нападів: «ще ніколи, як це відбувається тепер, не нападали так на християнську сім'ю, на подружжя... Нападають безпосередньо, конкретно. Сім'я зазнає гонінь, знищення, її применшують до рівня асоціації. Сім'єю називають будь-який зв'язок. Скільки поранили і розбитих родин, скільки релятивізму в розумінні Тайнства Шлюбу! Коли подивитися з соціологічного погляду, з погляду людських цінностей, з погляду католицького Тайнства подружжя, то бачимо, що це – сімейна криза. Криза, бо з усіх боків сімейному життю завдають ударів і важко його ранять» [10].

Продовжуючи свою думку папа Франциск закликає замислитися над сучасною дійсністю, у якій знецінюється Святе Тайнство Подружжя, зводиться до певного обряду, суспільного факту, який насправді не становить сім'ї. Тому потрібно бути поруч із християнськими родинами, захищати подружжя, приділяти відповідну увагу приготуванню до шлюбу, духовно супроводити родини, щоб вони могли подолати кризи та сімейні драми [10].

У своєму Апостольському повчанні «Радість любові» Вселенський Архієрей Франциск розглядає виклики нової епохи для християнських сімей. Він закликає прислуховуватись до конкретної дійсності, адже без цього неможливо зрозуміти ні вимог сучасності, ні

спонук Святого Духа. Папа звертає увагу на те, що доведений до крайнощів індивідуалізм сьогодні стоїть на заваді тому, щоб у подружжі всеціло дарувати себе іншій особі, адже в сучасному світі існує глибока боязнь самотності, прагнення простору безпеки й вірності, але, паралельно, зростає страх перед тим, щоб бути поглинутим взаєминами, які вимагають відкласти на пізніше задоволення особистих прагнень [12].

Відповіддю на різні виклики, які ставить перед сучасним подружжям суспільство, є створення різних прородинних рухів, які спрямовані на християнський розвиток та активне життя і діяльність спільноти подружжя всередині Церкви. Про важливість таких рухів та їхню плідність для духовного зросту подругів виразно зазначає папа Іван Павло II у своїй енцикліці «Сімейна спільнота» («Familiaris Consortio»). Він говорить, що «необхідно визнати й оцінити церковні спільноти, групи та численні рухи, які в різний спосіб, під різними назвами та на різних рівнях задіяні в душпастирство сімей, враховуючи особливості, цілі, впливи й методи кожної з них» [6, с. 251].

Продовжуючи окреслювати харизму цих рухів, святий папа Іван Павло II виражає позицію Церкви, яка постійно наголошує на важливості таких товариств через їх неоціненний внесок у справу християнського вдосконалення подружніх спільнот. Він також виділяє властивість цих організацій сприяти солідарності між вірними, допомагати жити справжнім Євангельським життям, формувати правдиве сумління на базі християнських цінностей, сприяти поширенню діл любові, які спрямовані на допомогу тим людям, що її потребують. Таким чином, папа доводить нас до висновку про те, що саме завдяки діяльності різних прородинних рухів та організацій «християнські сім'ї стають справжнім джерелом світла і здорового закваскою для інших сімей» [6, с. 251–252].

Синод Єпископів УГКЦ з нагоди року сім'ї в Україні в 2019 року наголошує про святий обов'язок для душпастирів дбати про духовний стан сімей. Особливою увагою огоргати молоді сім'ї і тих, які переживають певні труднощі чи кризи. Пріоритетними завданнями в оживленні парафії мають стати регулярні зустрічі для подружжів і сімей, розвиток прородинних рухів і творення різного роду простору чи подій у Церкві для зміцнення сімейних уз [5].

Висновки. У минулому столітті однією з ідеологій, що підривали інститут сім'ї, був комунізм. Ця ідеологія була дуже небезпечною, оскільки вона спрямовувалася як проти Церкви загалом, так і зокрема проти християнської сім'ї. Комунізм був напрямлений проти християнського подружжя, заперечуючи його нерозривність, непорушність та сакральний характер. Ця доктрина вважала сім'ю лише як штучний та цивільний інститут.

Не менш небезпечними є і сучасні погляди – егоїзм, матеріалізм, гедонізм, споживацтво, які розглядають статевість лише як розвагу заради насолоди, відкидаючи відповідальність та заперечуючи Божий задум. Ще однією ідеологією є гендерна, яка заперечує різницю статей і тим самим руйнує підвалини подружнього союзу. Ще одним важливим викликом для сім'ї як інституції стала сексуальна революція, яка пропагувала вільні статеві стосунки, що призвели до крайньої аморальності та інших проблем, зокрема абортів та статевих захворювань.

З огляду на ці небезпечні тенденції суспільства Церква подає правдиву науку про подружжя, пригадує його біблійну підставу. Дуже часто Церква у енцикліках Вселенських Архієреїв, документах II Ватиканського Собору та інших офіційних документах звертається до своїх вірних з метою захистити інституцію сім'ї та донести до них сімейні християнські цінності згідно із Божим задумом.

Список використаної літератури

1. Бенедикт XVI. «Соціальне вчення є інтегральною частиною євангелізаційної місії Церкви» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rkc.lviv.ua/news_view-Benedukt_XVI_Socialne_vchennya_je_integralnoyu_chastunoyu_yevangelizacijnoi_misii_Cerkvu_-ua.
2. Божий задум для вашого шлюбу. – Львів: Дон Боско, 2014.
3. Ваксютенко П. Феномен любові на особистісному рівні. Філософія. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. Випуск 28, 2012.
4. Важкі питання. Як Католицька Церква оцінює комуністичний режим? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://catholicnews.org.ua/vazhki-pitannya-yak-katolicka-cerkva-ocinyuie-komunistichniy-rezhim>.
5. Звернення Синоду Єпископів УГКЦ з нагоди Року сім'ї в Україні, 2019. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://family.org.ua/ua/prst/ugcc-statement-on-family-issues-in-ukraine>.
6. Іван Павло II. Енцикліка «Familiaris consortio» («Сімейна спільнота»). Про християнське подружжя // Документи Католицької Церкви про шлюб та сім'ю. Вибране. Від Лева XIII до Бенедикта XVI. – Львів: Колесо, 2008.
7. Іван Павло II. Лист до сімей Святішого отця Івана Павла II з нагоди року сім'ї 1994. – Київ: Кайрос.
8. Кришталь Г. Етика статевої і подружнього життя: скрипти для студентів. – Львів: Видавництво Українського Католицького Університету, 2009.
9. Мудрий С. Подружжя і церковне право / Софрон Мудрий. – Івано-Франківськ: Івано-Франківський теологічно-катехитичний духовний інститут, 1999.
10. Папа Франциск до руху Шенштагт: захищати подружжя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.credo-ua.org/2014/10/124722.
11. П'ять прохань Папи Івана Павла II до української молоді [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://askoldova-mohyla.org/uk/item,6616>.
12. Франциск. Апостольська адгортація «Радість любові» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jesuits.org.ua/wp-content/uploads/2019/03/AMORIS-LAETITIA.pdf/>.
13. Ozorowski M. Nauka Papieža Benedykta XVI o miłości małżeńskiej. Teologia. Benedykt XVI. Rocznik Teologii Katolickiej, tom XII/1, rok 2013.
14. Pernak O. Сучасні виклики подружньо-сімейного життя в Україні. Пастирська перспектива Римсько-Католицької Церкви. Teologiczne Studia Siedleckie XX(2023) 20, s. 91–112. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10343669>.
15. Prudaczk M. Kryzys powołania małżeńsko-rodzinnego. Instytut Nauk Teologicznych Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. NURT SVD 1 (2020).
16. Pio XI. Lettera Encsclica Divini Redemptoris. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.vatican.va/content/pius-xi/it/encyclicals/documents/hf_p-xi_enc_19370319_divini-redemptoris.html.
17. Skrzydlewski W.. Seks. Wolność. Miłość. Kraków 2001.

MODERN CHALLENGES AND THREATS TO CHRISTIAN MARRIAGE AND THE RESPONSE OF THE CATHOLIC CHURCH

Ruslan Piasta

PZVO "Ivano-Frankivsk Academy Ivana Zolotoustoho",

Department of Theology

Sofron Mudry str., 22, 76019, Ivano-Frankivsk, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-7905-3719>

In modern society the institution of marriage and family faces numerous challenges. The Catholic Church strives to actively respond to the issues and challenges of the times, helping the faithful understand their role and place in the present. By comparing the teachings of the Church with the current socio-cultural situation, we see that this is the central issue around which the Church pastoral work should be intensively focused. Contemporary culture has largely lost the sight of the essential connection between truth, goodness and freedom. Therefore, one of the missions of the Catholic Church is to help individuals rediscover this connection, as part of its work for the salvation of the world. The Ecumenical Bishops, in numerous encyclicals and other documents, have made great efforts to preserve the institution of marriage and present the Church teaching on marriage, cleansing it of distortions and deviations.

Society continues to move forward, with each passing day bringing more significant changes and new trends. The Church, in turn, cannot simply stand by and observe humanity progress. It must constantly keep up in order to prevent negative; innovations; and various; progressive revolutions; that aim to undermine the basic moral foundations. Nowadays the Church faces global problems such as the consequences of the sexual revolution, abortion, contraception and others, which primarily threaten the institution of the Christian marriage, established and blessed by the Creator.

This article examines the most pressing challenges of the present that spouses, particularly in Ukraine, are facing, as well as the Catholic Church teachings and response to these challenges. At first, the attitude of the Catholic Church to communist ideology will be presented. In addition, the ideas of consumerism and the feminist movement and their influence on the formation of the human personality will be considered. The misconceptions of love and freedom that negatively impact the functioning of marriage and family will be reviewed. Finally, the article will analyse the Catholic Church response to these challenges.

Key words: marriage, crisis, maturity, freedom, love, challenges, secularism, Catholic Church.